

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I.

Established

1893.

TWO SECTIONS — SECTION I.

Рік III. Ч. 141. Нью-Йорк і Джерзі Сіті, субота, 22. липня 1944. No. 141. New York and Jersey City. Saturday, July 22, 1944. Vol. III.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки.

Тел. „Свободи“: ВЕrgen 4-0237—4-0807

THREE CENTS in the United States of America.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки.

Тел. У. Н. Союзу: ВЕrgen 4-1016

FIVE CENTS elsewhere.

Рузвелт кандидатом на президента вчетверте

20,000 людей виповнило шікагоське стадіон, місце демократичної конвенції, коли сенатор Албен Б. Барклі з Кентокі поставив президента Френкліна Делано Рузвелта кандидатом на президента вчетверте на поплудневім зібранні конвенції в четвер 20. липня 1944. Після цього прийвни підняли незвичайно голосну 40-хвилинну демонстрацію, а потім прийшло до голосування делегатів. Рузвелт дістав

1,086 голосів на першому балюті, а 89 голосів дістав сенатор з Вирджинії Гарі Ф. Бирд на знак протесту проти четвертої кандидатури Рузвелта.

Вчасі нічної сесії конвенції президент Рузвелт виголосив по радіо промову із заявою прийняття кандидатури із ближче неозначеного місця на Тихому океані, куди він вибрався для складення воєнних плянів.

НАЦІОНАЛЬНИЙ СКЛАД НАСЕЛЕННЯ ВІЛЬНИ.

Знагоди литовсько-польського спору за державну приналежність Вільни, історичної столиці Литви, Польська Агенція Телеграфічна (ПАТ) подає, очевидно на доказ слушності польських претенсій до Вільни, вислід обрахунку національного складу населення Вільни вчас литовської окупації. Вільни в січні 1944.

Статистика відноситься до року 1939, коли в Вільні було 144,531 мешканців. У тому числі поляків було 102,489, або 70.9 процентів; литовців 31,378, або 21.7 процентів; білорусинів 3,015, або 2.1 процентів; росіян 6,355, або 4.4 проценти; німців 456, або 0.3 процента; інших 847, або 0.6 проценти.

За польським переписом з 1931 року, в Вільні було населення 195,100 осіб. У тому числі, за матірнім язиком, було: поляків 128,600, або 66 процентів; жидів 54,600, або 28 процентів; росіян 7,400, або 3.7 процентів; білорусинів 1,700, або 0.9 процентів; німців 600, або 0.03 проценти; українців 200, або 0.01 проценти; литовців і інших 2,000, або 1 проценти.

Факт, що литовців зібрано в одну рубрику з „іншими“ народностями, робить вражіння, що поляки хотіли закрити, кілько саме литовців є в Вільні.

ТРЕТІЙ УКРАЇНСЬКО - КАТОЛИЦЬКИЙ ВІЙСЬКОВИЙ КАПЕЛЯН В КАНАДІ.

Третім з ряду військовим капеляном для українських вояків греко-католицької віри в Канаді назначений о. Михайло Горошко. Він призначений для вояків, що борються поза границями краю. Досі признала канадійська армія місця для двох капелянів цієї самої віри, ними є о. Михайло Пелех з оєідком у Вініпегу й о. Добко в Венкувері. Оба вони обслуговують вояків у Канаді.

ПОЛЬСЬКИЙ ПУБЛІЦИСТ ПРО ПОЛЬСЬКУ КОНСТИТУЦІЮ.

Бувший директор ПАТ-а, Ст. Літауер, пише в статті в лондонськім „Нюс Кронікл“, що поляки не мають права ідентифікувати польського уряду в Лондоні з передвоєнним урядом, бо той опирався на „домашнього виробу тоталітарній“ конституції. Незабуваймо, пише Літауер, що польська конституція з 1935 року скасувала політичні партії і дала президентові Польщі неограничене право, на основі якого він може видавати закони. Правда, каже Літауер, президент Рачкевич зрікся цих привілеїв в користь генерала Сікорського, але як Сікорський умер і прем'єром став Міколайчик, то президент Рачкевич не хотів зречися спеціальних привілеїв в користь нового прем'єра.

Літауер доводить далі, що президент Рачкевич властиво є пілсудчик, що він був тісно зв'язаний з польським диктатором і допомагав заводити в Польщі ось ту тоталітарну конституцію, на яку польські легалісти тепер так дуже покликаються. Д-р Літауер піддає думку, що польський уряд в Лондоні вирікся конституції Пілсудского, бо вона є перешкодою до польсько-советського порозуміння. Не легалістами нам треба бути, а демократами, доводить Літауер.

СПОДІЮТЬСЯ, ЩО НІМЦІ ВБИВАТИМУТЬ ВОЄННИХ ПОЛОНЕНИХ.

АЛЬЖІР, (ОНА). — Французька влада дістала в руки документи, які підтверджують припущення політичних обсерваторів, що коли німцям прийдитиме кінець, то вони вбиватимуть воєнних полонених і чужинських робітників в Німеччині. Сподіючись, що так дійсно буде, французька влада передала європейським урядам в Лондоні і Каїрі меморандум в яким звертає

Бомбовий замах на Гітлера

Німецьке радіо сповістило, що в тайнім постою Гітлера докнано замаху на фірера та його найближчих прибічників. Замах не вдавсь. Гітлер вийшов зо замаху з подрапаннями. Ранених було кількох вищих офіцерів, декотрі важко; бдин з них уже помер.

Націстичний міністер пропаганди д-р Гебельс спершу приписав замах Аліянтам, але незадовго потім виступив з радіовою промовою самий Гітлер і подав

імя заговірника, котрий кинув на нього бомбу; за словами Гітлера, є ним полковник граф Штауфенберг. За словами Гітлера, замах вийшов з кругів вищих німецьких офіцерів і мав на цілі усунути націстичну верхівку, аби довести до зложення зброї. Націсти переводять тепер у команді збройних сил чистку.

Заява Гітлера, зроблена місяцями в істеричнім крику, не находити поза границями загальної віри.

увагу, що Аліянти повинні бичьому запобігти.

Французи пропонують, що би Обеднані Держави, і то всі — попередити ніців, що коли вони цього допустяться, то кожна людина, яка буде мати з масакрою щобудь спільного, буде за це карана. Французи кажуть, що таку пересторогу треба німцям передати через посередництво нейтральних держав, а потому ще через радіо і розкиненням в Німеччині летючок, так, що би ніхто не казав, що він не знав, що Обеднані Держави будуть карати воєнних кримінальників за переслідування безборонних людей.

Французи передали меморандум чехословакам, норвежцям, бельгійцям, голяндцям, югослав'янам, люксембурцям і грекам, яких уряди повинні над цим застановитися і попередити ніців, аби вони не важилися масакрувати ні воєнних полонених, ні каторжних чужинських робітників в Німеччині.

ДЕЗЕРЦІЯ СЛАВ'ЯН З НІМЕЦЬКОЇ АРМІЇ.

ЛОНДОН, (ОНА). — В останніх часах аліантська команда переконалася, що в рядах німецької армії на західнім фронті находитися більше слав'янських вояків, як загально припускали. Наслідком розкидання серед німецької армії летючок в польській, московській і чеській мові — маси слав'янських вояків переходять на аліантський бік і просяться аби їх взяти в полон. Найбільше переходять поляки, чехи, українці і білоруси, якими опікується польська і чеська військова влада.

В розкидуваних серед німецької армії летючках говориться, що би слав'яне піддавалися, бо їм нема защо з німцями битися проти військ демократичних держав і, що вони не повинні

ЧЕРВОНА АРМІЯ ВЖЕ БОМБАРДУЄ ЛЬВІВ.

Московський комунікат подає, що червона армія добула приступом Володимир Волинський й Раву Руську та заняла в цій околиці 300 місцевостей між ними: Глин'яни, Хрипалічі, Суходоли, Литовиж, Угринів, Гульче, Беремислів, Белз, Домашів, Карів, Забуже, Туринку, Дорошів (що лежить усього 8 кілометрів на північ від Львова), Запитів, Словету, Ремизівці, Кабарівці, Глинну, Олесин, Геленків і Викторівку. На захід від Сокаля червона армія заняла Адамі, Соколівку, Камти, Юсковиска й Олесту.

За німецькими комунікатом червона армія почала вже бомбардування Львова.

АМЕРИКАНЦІ ПОЧАЛИ ІНВАЗІЮ ОСТРОВА ГВАМУ.

Американські війська на Паціфіку почали інвазію Гваму, американського острова, що перший попав у японські руки на початку цієї війни. Інвазія поступає правильно. Ворог не ставить сильного опору. По його позиціях били американські бомбовики й воєнні кораблі через кільканацять днів за рядом.

віддавати своє життя за Гітлера, котрий втопив їх рідний край в морі крові.

Крім вояків, які попалися дехто силою, а дехто сам зголосився, в німецьку армію — є в Нормандії велика кількість каторжних робітників, між якими находитися багато слав'ян. Є між ними поляки, українці, москалі, білоруси, серби, словаки, чехи і навіть монгольські вояки, що служили в Червоній Армії. Всі оповідають, що німці страшно над ними збиткувалися і заставляли до праці по шіснацять годин денно.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Осуд національного упередження

На так званій військовій конференції Краєвого Союзу для Поступу Колірових Людей, що відбулася оної в Шікаго, виступив відомий американський учений Ернест А. Гутон, професор антропології в Гарвардському університеті, з науковим викладом про жерела расового упередження, котре майже без змін може бути приміщене до національного упередження, що, як звісно, додає багато українцям так у старім краю, як на імміграції.

Професор Гутон виводить, що расове (і національне) упередження це тільки плащик, яким загально низько стоячі люди прикривають свої бажання панувати над своїми ближніми.

Як знаємо, такі низько стоячі люди, що бажать панувати над іншими людьми й народами, часто закриваються претенсіями на цю вищість. Та, каже проф. Гутон, наука не могла доглянути ніякої правди в претенсіях деяких людей, чи народів, що мовляв вони стоять вище від інших людей, або народів. Думки про расову (й національну) вищість приймають люди, які не мають ніякої освіти або які умово стоять нижче. Якби професор Гутон ще був додав, що такі ігноранти трапляються й між професорами, то повність твердження не вимагала би вже ніякого доповнення.

На расові (національні) різниці покликаються звичайно люди, які хотіли би панувати над ін-

шими, але такі бажання панування хотілиб оправдати як моральну річ, по суті це політична, суспільна або економічна боротьба.

Професор Гутон присвятив довші уваги небезпеці расової, чи національної, ненависти. Небезпека ненавистних рухів передусім у тому, що ненависть, яка раз повстала, легко переноситься з одного предмету на інший. Зненавидівши одну расу, чи націю, людина може потім легко перенести свою ненависть на якусь релігію, потім на якийнебудь інший догідний предмет. Ось чим можна пояснити це, що в світі ще далі існують расові й національні ненависти, не дивлячися на те, що наука не може подати доказів, що раси й народи світа можна би впорядкувати в якусь чергу вищих і нижних, щодо фізичних, умових або культурних здібностей.

У кожній расі й народі є люди з кримінальними нахилами, умово упосліджені й божевільні, і, за думкою проф. Гутона, поступ людства залежати буде від того, чи людство потрапить відсепарувати й запобігти множенню таких осіб. З другого боку в кожній расі й національності є люди здорові фізично, духово й морально, і добро людства вимагає, аби цим людям дати нагоду й можливість розвинути свої таланти й вроджені дарування та мати як найширший вплив на громадянство.

ПОСОЛ В ОТАВСЬКОМУ ПАРЛЯМЕНТІ СТАВИТЬ ДОМАГАННЯ САМОСТІЙНОЇ УКРАЇНИ

У понеділок 3. липня 1944 р. промовляв над бюджетом в парламенті в Отаві, (в Канаді) посол В. Токер, що заступає округ Ростгерн, у провінції Саскачевані. Частину промови присвятив пос. Такер українцям та їхній визвольній боротьбі. Про цю справу він висловився такими словами:

„Під цим оглядом звертають на себе увагу одні жителі, яких добром особливо повинна Канада заінтересуватися. Вони, як в минулому так і тепер, багато причинилися до розбудови Канади, а в цій війні перебрали на себе найважче завдання в нашому воєнному змаганню. Вони вступають до нашої армії і виконують свою пайку у підтриманню нашого воєнного зусилля. Їхні блискучі зусилля стали предметом подиву й гордоша-

ми всіх канадійців. Говорю тут про українців.

„Вірю, що недалекий той день, коли Україна буде об'єднана, вільна і незалежна нація як держава. Як той день прийде, тоді українська держава буде одною з найбільших світових держав. Вона складатиметься із сорок мільйонів людей, що замешкують одну знайбагатших частин земської кулі.

„Український народ в Європі хороброю оборною своєї землі, своїми надзвичайними жертвами в теперішній війні безперечно заслужив собі на право, нарівні з іншими народами, до повної свободи й державної незалежності. І я вірю, що він це досягне після теперішньої війни. Я закликаю уряд звернути особливу увагу на цю справу так, щоб як прийде мирового конференція, цей уряд міг дати повну підтримку таким аспіраціям українського народу”.

МАНУЇЛЬСЬКИЙ ІМЕНОВАНИЙ МІНІСТРОМ ЗАКОРДОННИХ СПРАВ.

ЛОНДОН, (ОНА). — Московська радіовисильня передала вістку, що Д. З. Мануїльський, бувший секретар Комінтерну, іменованим міністром закордонних справ Української Соціалістичної Республіки. Його іменовано на місце Олександра Корнійчука, котрий тепер буде міністром внутрішніх справ.

Дмитро Мануїльський вродився на Волині, де його батько був волосним писарем. Йому тепер 60 літ життя. Перед першою світовою війною Мануїльський перебував довгий час закордоном, головню в Франції і Швейцарії, де працював як журналіст. Після російської революції вернувся додому і брав активну участь в організуванні совєтської влади. Як в Москві заснувався Комінтерн, то Мануїльський, знаючи кілька чужих мов, став до праці в Комінтерні і був там аж до його розв'язання.

ПОЛЬСЬКИЙ КАБІНЕТ ВІДБУВАЄ НАРАДИ.

ЛОНДОН, (ОНА). — Як прийшла з Москви вістка, що на місце Олександра Корнійчука міністром закордонних справ УРСР іменовано бувшого секретаря Третього Інтернаціоналу, Дм. Мануїльського, прем'єр польського уряду в Лондоні негайно скликав наради свого кабінету на наради, що така зміна має означати.

Деякі польські політики пояснюють цю зміну так, що нібито Совети починають боятися поляків і хочуть з ними погодитися в той спосіб, що відступлять їм Львів і нафтові поля в Дрогобичі, а що Корнійчук свого часу

Д-Р С. ЧЕРНОВ

- Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра й кров.
- Аналіза крові для подружого свідчення.
- Гемороїди й желірки лікується без операції.

223 SECOND AVENUE, cor. 14th ST., NEW YORK CITY. Room 14. GRamercy 7-7697

Офісові години денно 10—7:30.

Жінка-доктор до обслуговування.

X & флюороскоп — Екзамінація \$2.00

ДОКТОР МЕДИЦИНИ

М. Я. МАЙЗЕЛЬ

багато років займається лікуванням ТЯЖКИХ І ХРОНІЧНИХ недуг мужчин і жінок. Недуги шкіри, нервові й шлункові, загальне ослаблення, недуги нирок і сечового міхура.

СПЕЦІАЛЬНЕ ЛІКУВАННЯ РЕВМАТИЗМУ Й НЕДУГ НІГ.

Нові методи лікування за поміччю уколень електрикою.

Розсліди крові, сечі й інших виділень. Розсліди крові для подружого свідчення.

107 1ST 17-та ВУЛИЦЯ, НЬЮ ЙОРК.

(близько 4-тої Евеню, Юніон Сквер.)

Приймається від 10—8 год., в неділі; 11. год. рано до 1. год. сполудня.

РОЗСЛІД—\$2.00

писав, що поляки не дістануть „ні одної пяди української землі”, то Сталін його відсунув, а на його місце поставив Мануїльського, бо він більше компромісовий.

ПРАВОСЛАВНІ КАПЕЛЯНИ В КАНАДІЙСЬКІЙ АРМІЇ.

Православні українці в Канаді мали двох капелянів при армії, а це о. С. В. Савчука та о. М. Фика. Тепер о. Фик зрезигнував ізза лихого здоров'я, а на його місце має бути назначений хто інший.

МИРОН ЛИТВІН І СИН
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
Обслуга шира і чесна
383 Morris Avenue,
cor. Springfield Ave.
NEWARK, N. J.
Phone: ESsex 3-5347

ІВАН БУНЬКО
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребамі по ціні так
низькій як \$150.
ОБСЛУГА НАЙКРАЩА
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 East 5th St.,
NEW YORK CITY
Dignified funerals as low as \$150.
Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ
ПОГРЕБНИК
НА ФІЛЯДЕЛЬФІЮ
Й ОКСИО
МИХАЙЛО НАСЕВИЧ
cor. FRANKLIN & BROWN STS.,
PHILADELPHIA, PA.
Tel. MARKET 1320.
ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Занимаєсь похоронами
В BRONX, BROOKLYN, NEW
YORK І ОКОЛИЦЯХ
129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 Prospect Avenue,
(cor. E. 155 St.)
BRONX, N. Y.
Tel.: MEIrose 5-6577

\$150.00 ЦІЛИЙ ПОХОРОН
і вище
ОБСЛУГУЄМО В ПЕРТ АМБОЯ
І ОКОЛИЦІ
KANAI KAIN
FUNERAL HOME
433 STATE STREET,
PERTH AMBOY, N. J.
Phone: Perth Amboy 4-4646